

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

БВП(б)-ийн Б.М. Обкомий ба БМАССР-ий Верховно Соведей Президиумий ОРГАН.

СЕНТЯБРЬ 30 суббота 1939 он № 226 (2926) Сэн 10 мунгэ

ТРРВВ СОВЕТСКЭ ЭХЭНЭРНҮВДЭЙ ИНИЦИАТИВА

Мангнитогорска городской хоёр эхэнэрнүвдэй гайхамшаг инициатива тухай мэдээсэл эндэ няхан "Правда" толилогдон байна. Тэднэй нэгэнинь—Людмила Подсвалова болбол завод доторой транспорт дээрэ худалмэрида орохы басагадые урялган байна; Подсвалова ба тэрээнэй жэшөө даханаа 16 басагадууд хадаа машинистнуудай туһалагшад болоо. Хоёрдохинь—Татьяна Ипполитова болбол сталевор болхые хүсэжэ, сталеварай туһалагшаар худалмэрида оронон байна. Бүлэг активистканүдтэй хамта нүхэд Подсвалова ба Ипполитова болбол үдэрбүри урагажа байгаа худалмэришадые олоор хэрэглэжэ байгаа, Мангнитогорскы шөнэбарилгануудта, заводта орожо худалмэришадые урялган, Мангнитогорскын металлурганууд, барилгашад, инженернэ-техническэ худалмэришадый хамагтада—домохозяйкануудта хандан байна.

промышленностьдо хэрэглэдэг байгаа гэшөө. Советскэ эхэнэрнүвд болбол техникые шудалан, хүндэ индстринин арбаад ба мянгаад профессинүвдые олобо. Эхэнэрнүвд болбол машинбайтуулгын заводуудта горитой нуури эзэлэнэ.

Зунай ведэ шулуу нүврэнэй промышленностьдо худалмэрин хусэнэй ехэ дутаад байхада, шахтернуудай хамагад болбол вбөгөдтөө туһалахаа, нүврэнэ абадаг шахтнуудта оронон байна. Шахтернуудай хамагад горнякца профессинүвдые олохо, мүнөө эршнүвдтэй дутуугүй худалмэришад гэгэн жэшөөнүүд үсөөн бэшэ бии.

Вилдбэрида орохо эхэнэрнүвдэй хүсэл хадаа эхэнэрне общественн сүлөөтэ ба хүсэлдэрхэтэ член, бүхы политическэ ба общественнэ ажабайдалай активна хабаагшад болгонон, социализмын ороной историческа амжалтануудые харуулана. Советскэ бүлын материална байлалай ургалта, манай орондо худалмэригүйдэлгын үгэй бололго, детскэ учреденинүүдэй, бытовое обслуживанин предприятинуудай сетин үргэжэлгэ хадаа эхэнэрнүвдэй бүри олоорой үйлдэрида орохо ябаладые тохёолдуулана. Энэ аргабайдалые советскэ эхэнэр хусэнэ.

Хэрбээ, промышленностин худалмэришад ба нутагай советскэ организацинуудай хүтэлбэрилгэшад хадаа вилдбэрида эхэнэрнүвдые бүри олоор хандуулаа хаанэ, хүүнүгэдэй садууд, яслинууд, столонууд, праччанинуудай тоо олон болгоо хаанэ, хэдэн зуугаад мянгаад гэрэй эхэнэрнүвд ехэл дуратайгаар вилдбэрида ошохо, манай предпритиинууд ба учреденинүүдтэ орохо хан.

Хэрэглэдэгүй байхан, эхэнэрэй ажалай ехэ резерв дөрвөндэ байна. ВКП(б)-ийн ЦК-гэй майска пленумэй шийдхэбэринэ мүн колхозно вилдбэришад доходоудые ехэдэхэ гэгэн колхозник бүрнин интересые дэвшалүүлхэ, хүүдөө ажахын налог тухай шэнэ заамаа тэмэрэмэй элдэб специальностьнуудаар курснуудые дүвүргэ. Мүнөө ведэ 100 мянгааа доош бэшэ эхэнэрнүвдые транспорт дээрэхи худалмэрида хабаадуула тухай хэлсэгдэжэ байна. Знаида Троицкая ба тэрээнэй нүхэрэй гайхамшаг үхсэл нимэ ехэ худалмэрида гарагабал

Людмила Подсвалова ба Татьяна Ипполитова болбол заводдоторой транспорт дээрэ ба металл хайлуулга дээрэ эхэнэрнүвд худалмэришад шадха байна гэжэ өөһаднэгөө жэшөөнүүдээр харуулаа. Сталевар—металлургическа завод дээрэ харюусалгатай профессин. Сталевар болбол автомобиль, танка, паровоз, трактор хэхэр булад хайдуулана. Ороной индустри, бүхы арадай ажахы ба оборонин хусэшадалай виднэ нуури болохо металлые ехэ орондоо үлэхье ба мареновска печенүүдые жолоодохые хүсэнэ, Татьяна Ипполитова хэдэн зуугаад дагашад бии болохо гэгэндэ ямаршье нэгжэг үгы. Шэнэ професинүүдые олоорой эхэнэрнүвдэй хүсэдэг туһалай мэдээсэлнүүд Донбассай ба Приднепровын хэдэн олон металлургическа заводуудта орожо байна.

Урдан эхэнэрэй ажал болбол промышленностин генсөөн тооной, "эхэнэрэй" гэгэнэралгэдэг, халбаринууд, жэшээлхэдэ, текстильнэ

Советскэ "Пионер" пароходые танигдагүи подводно лодкын довтолго

Ленинград, сентябрийн 28. (ТАСС). Советскэ "Пионер" пароходой капитанай радиомэдээсэлэй ёһоор, энэ пароход хадаа сентябрийн 28-да Ленин 2 час багтаа Нарвска гавта орожо ябатарай танигдагүи подводно лодка довтол

толуулан ба "Вигрунд" банкын райондо шулуун дээрэ гараха баатай болоһон байна. Пароходой аварда оронон газарта спасательна парти апроноор эльгөөгдөө. Пароходой команда аюулгүй байдалда байна.

RKKA-gei generalna ştaabai 1939 onoi sentiaabriin 27-noi operatiivna medee

Sentiaabriin 27-noi yder, Ulaan Aarmiin şaastьnuud хадаа demarkacioonno liini teeşee тыргилжөө үргелзэлхөөр жабара, Graboovo (Avgustovoo baruulzaa 45 kilomeetre), Mозoveeck, Drogovič, Krastopstaa, Zавдаа staaoca (Za-mostьhoo baruulzaa 10 kilo-

meerte), Mракoveec, Moscitska ба Sioonki staaoca (Saan myrenel exin şadarxi raioon) ezelen байна.

Baruun Beloryysji ба Baruun Ukrainiin territoornuudийи poolьsko seregyydei ylgedelnyydehe seberlexe opraacaanuud үргелзэелэгдене.

RKKA-gei generalna ştaabai sentiaabriin 28-nai operatiivna medee

Sentiaabriin 28-nai yder, Ulaan Aarmiin şaastьnuud хадаа demarkacioonno liini teeşee тыргилжөө үргелзэелхөөр жабара, Graajevo, Çilzev (Mazoveeckahaа baruun урагсаа 20 kilomeetre), Mezireeçьje, Kрөпееc (Lyiliinhee zyun-uragşaa 12 kilomeetre), Şebreştin, Malodič (Lybacyvahaа baruun-xoişoo 15 kilomeetre), Peremišьb, Strižik (Peremišьbhee багтун-uragşaa 40 kilomeetre) лиинде үхрехэн байна.

Baruun Beloryyside ба Baruun Ukrainada poolьsko seregyydei ylgedelnyydiiji usadxaха талаар операасапуудийи үргелзэелзэе, Ulaan Aarmiin şaastьnuud болбол Kpuekeintiin raioonдо, 15 артиллерийске буу зэбсегүүдтэй кавалерийска 5 poolьkanuudийи pleende абхан, тереенхее гадна, poolьско şaastьnuudai зарим гpyппенүүдиийи usadxaхан байна.

Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr gospodiin fon-Ribbentroopiin Moskvaada jirelge

Sentiaabriin 27-do, Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g-n fon-Ribbentrop хадаа g. Forsteer, g. Gaays, g. Şavyre ба busadai үсэгелгөөр Москвада jirebe. Gexetei хамта, Germaaniida baidag SSSR-ей polpreed nyxer A.A. Şkvaarcev ба Germaaniida baidag SSSR-ей polpreedstviin negedexi sekretarь nyxer V. N. Paavlov jirelsebe.

Centraalна aeropoortdo, g-n fon-Ribbentrop хадаа gadaada xeregyydei narkoomoi oрологшо nyx. V. P. Poteemineer, Mossoveedei тырылгэшил орологшо nyx. D. D. Korolievooi, NKID-ей протокоольно отдеелилгэе даагша nyx. V. N. Baarkovaar, NKID-ей центраална-jevropelske отдеелилгэе даагша nyx. A. M. Aleksandroovoor, Moskvaа goorodoi komendaant polkooning nyx. F. I. Syvooroor, onso ба byrin erxete posool g. fon-der Şylenbyyrg tolgoitoi, Moskvaadaхи germaanska posoolstviin byxii sostaaavaa ба Itaaliin onso ба byrin erxete g. Roosoor uтгадaba.

Centraalна aeropoort болбол Soveed ба germaanska tugudaар şimegedhen байна. Miniistriийи утгалин тула, хундета karuul табигдahan baigaa.

гидрбэний гурбые шахуу уйдхарта, зоболондо, харанхыла, пануудай хатуу дарлалга доро ажаһуугааб. Намайе хэһше хүндэ тоолодоггүй хан. Би хадаа эрхүгүи ба бүхылдөө панска дарлалгада байдаг байгаа.

Мүнөө ман дэгүүвр үнэнэй ба жаргалангай гэрэлтэ наран гаржа байна. Улаан Арми хадаа мание пануудай дар-

Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g. fon-Ribbentrooptoi Sovnarkoomoi тырылгэşe ба SSSR-ей Narkomindeel nyx. V. M. Moolotovoi бeseede

Ene onoi sentiaabriin 27-do, Poolьsodoxi sobitnuudтай холбоотой асуудалууд тушаа, Germaaniin gadaada xeregyydei miniistr g. fon-Ribbentrooptoi, Sovnarkoomoi, тырылгэşe ба SSSR-ей Narkomindeel nyx. V. M. Moolotovoi бeseede бол-

Tууrciin gadaada xeregyydei miniistr Saragzooyde zориулгадahan заавтрак SSSR-ей Sovnarkoomoi тырылгэşe ба gadaada xeregyydei miniistr nyx. V. M. Moolotovoi dergede болбо

Ene onoi sentiaabriin 26-da, SSSR-ей Sovnarkoomoi тырылгэşe ба gadaada xeregyydei Aradai Komissar nyx. V. M. Moolotov болбол Tuуrciin gadaada xeregyydei miniistr g-n Şyikriyy Saradzoglyyde зориулан заавтрак үгебе.

Zaavtrakada, ministrit jirelsegşed—Tuуrciin gadaada xeregyydei ministertevlin generalна sekretariийи орологшо g-n Dzevaad Açikalin, gadaada xeregyydei ministertevlin negedexi departamentiin direktor g-n Ferildyn Dzeმაаль Eerkin ба gadaada xeregyydei ministrit kabineedei direktor g-n Zeeki Palaar jirebe. Moskvaadaхи tyreecke poolьstviin sostaaavaа, posool Ali Xaidar Aktai, soveetnig g-n Karabyda, vojeenne attaşee g. Tiyyrkmen ба vojeenne attaşein tuhalagşa g-n Xandzoglyy jirelsebe.

Политпросвет худалмэрилэгшэдэй бүхэроссийскэ совещани хагдаба

Сентябрийн 27-ной үдэр политпросветхудалмэрилэгшэдэй Бүхэроссийскэ совещани хагдаба. Түвгэсхэлэй заседани дээр РСФСР-эй гэгээрэлэй Нарком Тюркин болбол совещанин худалмэрини итгогуудые гарган ба нутагуудай ажалшадый депутатуудай Совете хунгалгатай холбоодуу-

лан, политпросветхудалмэрилэгшэдэй урла табигдahan зорилгонуудые хараалан хэлэбэ. Резолюцине баталан абанахан байлгээр совещанида хабаадагшад болбол РСФСР-эй Верховно Соведай Президиумэй секретарь Козловой инстурктивнэ докладые сонсоһон байна.

Tariaa тушаалгийи октябрийн 1-де дүүргехень

Jaruunin аймагай, Ульдергийн somonoi, Kitrovel nememeje kolxooz (тырылгэсье лух. Naideanov) болбол тарлаа сохил-

гийи, гyrende тарлаа тушаалгийи октябрийн 1-де дүүргэтин тылөө temeşee байна. D. Ульдергийлэв

ЯЗНОДОХИ ТАРЯШАДАЙ ОЛОН ТООТО ХҮН-ЗОНОЙ ХАБААДАЛГАТАЙ СУГЛААН

Язно (Баруун Белорусси), сентябрийн 23. (ТАСС). Эндэ олон тоото хүнзоной хабаадалгатай суглаан болобо; тэрээн дээрэ нутагдахи байрошадар селонуудай 1500 таряшада ербэ. Суглаанда байшад хадаа тэрэндэ ерэнэн Улаан Армин тлөөлөгшадые имигтэ халуунаар угтаба. „Ура“ гэгэн абяанууд удаан нэрьене, табията Улаан Армида зориулан, большевистскэ партида, советскэ правительстводо ба нүхэр Сталинда зориулан амаршалгануудай дуунууд гараба.

Таряшад хадаа хойно хойнохо трибуна дээрэ гарана. Эднэр хадаа ехэ баяртайгаар Улаан Арми ба агуухэ Советскэ Союз тухай хэлэнэ. 70 наһатай таряшан — Белорусс Григорий Абросинок выступала. Тэрэнэй үгэн гүнгэжэ долгисолоор нэбтэрэнхэй: — Би болбол зуун жэлэй дүрбэнэй гурбые шахуу уйдхарта, зоболондо, харанхыла, пануудай хатуу дарлалга доро ажаһуугааб. Намайе хэһше хүндэ тоолодоггүй хан. Би хадаа эрхүгүи ба бүхылдөө панска дарлалгада байдаг байгаа.

Мүнөө ман дэгүүвр үнэнэй ба жаргалангай гэрэлтэ наран гаржа байна. Улаан Арми хадаа мание пануудай дар-

Танигдагүи подводно лодка советскэ пароходые шэнгээбэ

Ленинград, сентябрийн 27. (ТАСС). Мүнөө Бюковиинда байдag, Poolьшин президент байхан Москциcki ба мааршал Ридз-Смигли болбол poolьшин диидхеней салтаган тухай sexe mediyibe геşe, „Yysi Sysiин“ beerlinske korrespondeent medeesene. Dainai тырыштин хоёр үдереи хүйде, poolьско аармиийи хытелберилге болбол germaanska aviaclin активна жабулгануудай резылтаадта, сeregyydelge зарим sojedineeiniyyudei холбоогоо геehen ба тere darii, aarmitajaa холбоогоо быхилдэнэ şaxuu геehen байна геşe Rидз-Смигли медийлне. Англиска 1500 самолоодоуд poolьsodo ошохо нииде геşe poolьско praviltelstvodo Аангийи officialна medeesehen, tiin tereny xudal-

Moskciickiin ба Rидз-Sмиглин mederelge

Xełьsiinki, sentiaabriin 27. (ТАСС). Мүнөө Bykoviinda байдag, Poolьшин президент байхан Москциcki ба мааршал Ридз-Смигли болбол poolьшин диидхеней салтаган тухай sexe mediyibe геşe, „Yysi Sysiин“ beerlinske korrespondeent medeesene. Dainai тырыштин хоёр үдереи хүйде, poolьско аармиийи хытелберилге болбол germaanska aviaclin активна жабулгануудай резылтаадта, сeregyydelge зарим sojedineeiniyyudei холбоогоо геehen ба тere darii, aarmitajaa холбоогоо быхилдэнэ şaxuu геehen байна геşe Rидз-Смигли медийлне. Англиска 1500 самолоодоуд poolьsodo ошохо нииде геşe poolьско praviltelstvodo Аангийи officialна medeesehen, tiin tereny xudal-

SAG ZУURIN UPRAVLEENIIN XYDELMERINУDEI TYRУYŞIIN YDERNUUD

Volkoviisk (Baruun Beloryysji), sentiaabriin 26. Goorodto, Ulaan Aarmiin şaastьnuudai oроhonhoo-xoişo xeden yder yngerebe.

Volkoviiskin азалсад хадаа poolьско şiaaxtiin zeriл даллтин byxii зоболонгудийи беje deeree үзехэн байна. Goorodto, Ulaan Aarmiin орохohoо nege yder urdatee poolьско şilaaxta болбол beloryysji ба jevrei азалсидийи handargahan baigaa. Mynөө goorod hergebe. Kiriqice zavoodуud, mibaxanal ба hejiл nexeдеg faabrikanуud xydelmerilize exilbe. 500 gagan xydelmerisedei азаллах cementне zavood баригдаса дүүргехе байна. Terenei sklaаduudтан, 13 mianga gagan тоонор cement асаргадaba. Mynөө, cementenь kылtyрне-baidalai барилгада херегледге байна.

Sag zuurтин upravleeniin xydelmerinyudei тырыштин ydernyyde, бexi актив бил болгодобо. Eдtee хоолоор хангалгитин ба худалдан абалгитин

лалганаа, нагайкаһаа, сүлөөлһөн ба үлсхэлһэнөө ба үгүрэлгөө гаргаа. Ная ла мүнөө, минии үнэхөөрөө ажабайдал, залуу наһан эхилжэ байнал. Манда жаргалан ба баярые үгжэ байгаа Москвади агуухэ хүн, түрэл ба инар Иосиф Виссарионович Сталин олон удаан жэлнүүдгэ ажаһууг, манда! Манай ардые гэрэл ба хүжюузма дээрэ гаргажа байһандаһтерэеине найшаанабди.

Эдэ үгнүүд „ура“ хашхараан ба аплодисментнүүд соо ханхиан ороно. „Нүхэр Сталин манда!“—гэгэн дуунууд гарана.

Таряшад хадаа Абаһан резолюци соогоо, панска ярмо дороһоо сүлөөлһэнэй тлөө советскэ правительстводо, түрэл Улаан Армида баяр хүргэнэ, агуухэ Сталиниин, советскэ правительствын толгой нүхэр Молотовые ба Оборонин Нарком Советскэ Союзай маршал нүхэр Ворошиловые амаршалнад.

Суглаан дээрэ таряшадый комитет хунгалдahan байна, Комитет болбол өгөн түрүн помешигүүдэй конфисковалдahan газарай тоо абаха ба таряшадта газарые, үнэгүй таряшадта үнэдэе хубаажа үгжэ байна. Помешигүй байһан гэртэ белорусска хүргүүли нөөхэ гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

но лодкоор торпелировалгада хуанда шэнгээлгэбэ. Пароходой составта абаһан 24 хүнүүдэй 19 хүнүүдые советскэ дозорно судтанууд суглуужа абаа, үлдэгшэ 5 хүнүүдэнь олодогүй. (ТАСС).

БАГАШУУДЫГ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ—СОВЕТСКЭ БАГШАНАРАЙ АРЮУН УЯЛГА

Гурагшадые коммунистическэ ёһоор хумвужвулхэ

Орденото хургагша Турлаковагый үгһөө

(Мухар-Шэбэрий аймагай, Дуулгын хувсэдбэш дунда хургуулиин хургагша)

Советскэ ороной зол жаргалта багашуудые хумвужвулхэ хадаа тон харюусалгатай хэрэг. Гурагшанар бол бол хансал манай орондо угааехэ хувдэгэй байна. Парти ба правительствэ болбол Советскэ хургагшадые сталинска анхаралаар хврээлдэг ба тэднэрий хвдэлмэриие үндэрээр сэнэдэг.

Советскэ правительствын энэ дээдэ шагналые, бидэнэр—хургагшанар хадаа хвдэлмэринин жэштэтэ амжалтануудаар харюулаха уялгагайдби. Хвдэлмэрээ бүри найнаар абуулхын түлөө тэмэсэжэ байнаб. Үзэһэн материалнуудаа дахин дабаталга болбол тэрэнэ бүри

ШИНЭ ИЛАТН ТҮЛӨӨ

Нyx. C. Nomtojevoi ygehөө

(Jaruunin aimagai, Egegin exin hurguuliji erxilegse).

Nyxedyd! Manai Soveed hurgagsadai kылтыруне хыгзелтень хыстелгеер ургahan байна. Zygeer, tedenei jurenxi erdem ба кылтыруне хемжээлнь бири jixeer deeseylylxe херегте, дуту дунданууд үсөөл олон байна. Ene jyun deerehee болноб гехеде, манай respublikiin Arada! Gegeerelei Komissariaad ба aimagai gegeerelei tahaguud eneende anxaralaa dutamag tabina.

Olonxi hurguullnuud болбол huralsalai херегселнуудеер мүнөө үдер хыртер, хысед хангасадагый байна. Үсөөбнигылгөө хыделмерилхеде алзере беркелтень ели беже. Jaruunin aimagai magazinuud ба kioosko

МАНАЙ ДУРАДХАЛНУУД

Энэ жэлдэ, бурят хургуулинууд хадаа түрэлхи хэлэ бэшэгые ород алфавид дээрэ зааж ахила. Зүгээр, республикын бурят хургуулинуудта нэгшэше учебник үгы дээрһэнэ, бэрхэшээлтэй ушарнууд үзэгдэнэ. Энэ бэрхшээлде усадхаха хэрэгтэ, БМАССР-эй Наркомпрос, Бургиз ба Багшанарай Эрдэмшадбарине дөөшөлүүлхэ Институт сар соонь зохиохомжжэ абажа шадаагвй.

Манай ханахада, „Б. М. Унэн“ газедэй редакци болбол шэнэ алфавид дээрэ заадаг хургуулинуудай ба хургагшанарай опыт ба методьене өөрингөө хуудандаа үргэһөөр толилоболонь найн байгаа. Гадна, „Унэнэй“ материалнуудай олонхиин гү, али бултын ород алфавидаар үгөөл, багшанарта ба уншар

ша массада угаа ехэ туна болохо һөн.

Латаар бэшэг мэдэхэ аад, ород алфавидлар мэдэхэгүй хвнүүдые хургаха хэрэг баһал шухала асуудал болоно, тиммэнэ, эдэнэрые ород алфавидта хургаха тухай программа ба методическа заабаринууд хэрэгтэй байна. Бурят-Монгол хэлбэшгэй терминиые тогтууритай болгохо тон шухала. Терминологическа комиссаар баталагдаһан терминүүдые газедтэ толилобо байхые эрэгдэнэ.

Пионерскэ „Костер“ газедтэ бурят хэлэн дээрэ тусхай булан эмхидхэхэ шухала гэжэ һаньнабди.

Ц. Цыренжапов—Хорин аймаг-НО-гой инспектор.

Н. Намсараев—Хэжэнгын Дунда хургуулинди ректор.

Ene onoi sentiaabriiin 23-25 ydernitydte Buriad-Mongoloi hurgagsad—oordentod ba otliičniguudai respyblikaanska slioot bolohon baina. Slioot deere suglaragsad—manai respyblikiin soloto hurgagsad xadaa huralsalai yngeregse zilei itooguud ba 1939-40 onuudai huralsalai šine zilei zorilgonuud tuxai BMASSR ei Gegeerelei Narkoom nyx. Baaxanovai doklaadiji sonosohon baina.

Mynөөder, manai „Ynen“ gazeed bolbol slioot deere yge xelegsedei зарим vestypleeni-nyydijiny toliibo.

DUTUUNUUDAA JABUUD DUNDAA USADXAXA

ООРДЕНТО НУХ. АНГОНЕЕНКИН УГЕНОӨ (Kabaanskiin raionoi Seerginsnee xysedbiše дунда хургуулиин директор).

Xyxivy sengelig Soveed baga-šaad болбол staalinska anxaralaa хыртелегдэнэ. Tedener xadaa ехе ороноггоо хургуулинуудта huralsana, soveed nauka, teexnikijii šudalna. Soveed hurguullnuud болбол ВКР(п)-еин, soveed praviltelstviiin ба хынтырелтение геени нyxер Стаалин сеиен хытелиери дор, гаихамсагта илтануудий тултана.

Manai hurguulida, urdanь дутуунууд олон байһан jym. Tedenijii usadxaxilin тьлөө оролдоотоогор хыделмерилхен багаабди. Zygeer, bidenер, өөөдднгөө хыделмеридит дутуу дундануудий ерд элхрыен гаргаа, теденijii jabuud дундаа usadxaxa johotoibdi.

Manai Kabaanskiin aimagta, ene huralsalai zilde beledxel xangaltagygeer jabuulagdaa. Zarim hurguullnuudal remon-tonь dutamag ба муугаар хегеде. Manai hurguul болбол huralsalai zilijii sag соонь ехиталгануудий хангана гелинь хысед ремоонтологдоо-

гы. Ene xadaa exin тыруун, aimagai geg-ezelei tahagai ба Nirkomprosooi gemeer болһон байна.

Huralsalai херегселнүүд ба үсөөбнигылгөө хангалга—тон dutamag. Šuxala ба ехит тыруусеер херегледхөе материалнуудий хомор геесе. Narkomproos болбол гегеереlei tahaguudai хыделмерилхын шалгадагый ба хургагсадий тере хыделмериден бөхэуылхитин туга зохио хыделмер jabuuldaggyi байна.

Mynөө zilde, respuyblikejee тыруу болгохитин тьлөө тон серьжонор ба енергичнеер хыделмерилхе johotoibdi. Иимеһе, тырелхидет дунда хыделмерил хаизаруула, хургагшанарай организацианууд хыделмерилхын ерхимере табиха, социалис сөвөрновануудий үргэһөөр делгериулке шухала. Ynen сехеер хыделмерилге ба хыделмериде дуратаагар хандалга—šine, бири ynder илтануудий хангана байна.

ZURAG DEERE: Ulaan Udin №8 хургуулиин 4 „А“ классай хургагша М. I. Kras оова үроогтоо байна. (Mixailovoi foto).

Бодото хэрэгүдээр харюусаха нөх. Нимаевай үгэһөө

(Селенгын аймагай Бургаастайн эхин хургуулиие эрхилэгшэ).

Манай агууехэ коммунистическэ парти ба советскэ правительство хадаа хургуулинуудта анхаралаа сар үргэлжэ табидга байна. Тиммэнэ, советскэ хургуулинуудай илалтан улам бүри урагана, бүхы Совет арадые баясуулна.

1938-39 онуудай хуралсалай жэлые амжалтатайгаар дүврэгэн сельскэ хургагшад орденээр ба медалаар шагнагдаа. Тэднэй дунда би оролсон байнаб. СССР-ай Верховно Сөвөдэй гайхамшагта шагналтада харюу болгон, эрдэмтэй ба эрхим хвнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ бүхы шадабари, шадалаа үгэнэб.

Манай хургуули, хуралсалай шэнэ жэлые сар соонь,

тон эмхитэйгээр захалаа. Советскэ парти ба советскэ правительствэ хадаа хургуулинуудта анхаралаа сар үргэлжэ табидга байна. Тиммэнэ, советскэ хургуулинуудай илалтан улам бүри урагана, бүхы Совет арадые баясуулна.

Манай хургагшад айгууехэ арми хадаа коммунистическэ обществоие байгуулашадые—ажалай, наукин, техникын баатарнууд—героинуудые хумвужвулхэ хвндэтэ зорилгые хвсэд дүврэгхөөр бэлэн. Совет хургагшад болбол сталинска анхаралаар хврээлдэгнэй, энэ хадаа гайхамшагта шэнэ амжалтануудые туйлалгын агууехэ заломвн!

ZALUU HURGAGŠADTA TUHALXA

Нyx. Klimeenijevai ygehөө

(Tarbagatain aimagai, B-Klyučevskiin xysedbiše дунда хургуулиин директор)

ВКР(п)-еин истоорилгй гынзегилгөөр yeze байнаб. Мynөө, болсөвишзмлин истоорилн хуриаангий кyuрсиin 12 главаaлнь yeze, конспект таблааб.

Manai hurguulitiin дегеде, историческа кабинет емхидхегденел. Tus кабинет соогоо, олон зылин историческа собитинуудай тушаа ба busad материалнуудий бил болгоһон байнабди. Ene xadaa истоорил шудаалагданы манай хургуулиин хургагшанарта ба хургагсадта хухен туһаламза зыуылдег байна.

7 шил хургагсаар хыделмерилөөб. Мynөө, 2-дохи зиле дегеетөөр хыделмериле байнаб. Manai hurguulitiin олонхи хургагшанар (8 хургагсад) xadaa багсаар тыруушгеег зиле хыделмериле байнаб. Тиме туга, залуу хургагшанарта туһалха олон зылин историческа собитинуудай тушаа ба busad материалнуудий бил болгоһон байнабди. Ene xadaa истоорил шудаалагданы манай хургуулиин хургагшанарта ба хургагсадта хухен туһаламза зыуылдег байна.

Bide хургагшанар—отличнигууд xadaa ниутагууддехи азалсады депутадуудай Soveedijxen туһаламза зыуылдег хандаа хажоһотбди.

Ород хэлэ зэалгые зүбөөр абуулха Професср Кудрявцевай үгһөө

Улан-Удын Пединститудай хургагша)

Хургуулинуудта ород хэлэ заалга хадаа тон бэрхэтэй ба харюусалгатай хэрэг мвн. Зүгээр, энэ хэлые манай Бурят-Монгол республика доктори хвсэдбэш дунда ба дунда хургуулинуудай старшна классуудта хангалтагвйгөөр заагдааг байна.

Хвдөөгэй дунда ба хвсэдбэш дунда хургуулинуудай 7,8,9 ба 10 классуудай хургагшад хадаа юрын бэлэхэн диктант бэшгэдэ 7-ноо 4-хвртэр алдунуудые хэхэ ушар олон хургуулинуудта үзэгдэдэг. Мvн өдэ хургуулинууде дүврэгэд, техникум ба ондоошые хургуулинуудта абтахын туга шалгалтада орохоодо, ород хэлээр тэрэ хургуулин эрэлгые дүврэн хангажа шадаагвй байна.

1939-40 оной хуралсалай жэл хадаа дунда ба хвсэдбэш дунда хургуулинуудта ород хэлэ заалгада эрхим амжалтануудые туйлаха жэл болохо ёһотой. Энэ хэрэгые хургуулинуудта найнаар табихын туга бидэнэр, отличнигууд ба орденотод бүхы хэмжэнүүдые абаха ёһотойбди.

Мvн, ород хэлэнэй хургагшад болбол бэрхшээлтэй ба тон ойлгодоггүй асуудлаа, мэдэхэ хургагшадтай зүбшэхэ, тэдэнэрһээ заабари ба зүбшэл абаха ёһотой. Гадна, ород хэлэ заалгын талаар ойлгодоггүй ба тулагардан асуудалнуудаараа бэшгээр гү, али ондоошые аргаар намда хандахадатнай болохо.

MARTAGDAŠAGYI BAJAR

Xabarai ханханама sagta. Main 10-най үгөөгүүр. Газаа selmeg Eldeb шубуудай наихан хонгиоо дуунуудань, үгөөлөө тунгалга ариун агар соогуур, терил холо хыртер суриагата, шихенде тодоор дуулдана.

Ivolgitiin somonol, „Gegeerel“ kolxoozol зарим аилнуудай гегелинь хоолоинуудһаа боро утаан бүххалан гаргаа, ариуухан агаартай холсолдон өөдөө хөөрөнө. Тухайлаха, нара үсөө гараагыл хербетей.

Innokeenti Vasiljevici, үглөөгүүр боддог хемдее бодзо, нтуур гаргаа угаазархюод, үсегелдэ үдэгелен табихан, ене үдерегиле занааитин плануудий дэжин дэжин шалгана, унаадад үзене, захана.—Zai, ене үдерегиле занааитида хысөөдөр белдебе геесе беже гезе мегедехедее, сагаа ууна.

Улаан гара наран, урин курса саргагаргаа газар дайди эмин энтебхилэн харахан шингере, шобхо үндэрүүд хадаа улаануудай саанһаа буйтэн хөөрөхө гегелее сасарган мандана. Ivolga гол урадхалаа улам тьгедхен, Selenge мьүрдене хааган-хуулен шудхана. Halbaran ургаз багаа елдеб janzlin гоjo хахан сеसेгүүд, үглөөнөй номгоохон хөбсөндө үлгедген ише тигее гунхан байна. Хүзе үргелзе хыхе торгон нодогоор хушгаданхай шугам тала дада угалзатан харгадана. Ene хахан уялн шалхаланта реизаагил хемналь мегдене ааб даа.

Hurgagsa Innokeenti Vasiljevici xadaa zanaaitida херег-

diyme! Vkaaziji garti нь bartuul-na. Innokeenti Vasiljevici xadaa nyxer Baidorziijevai xelehitiin oodol etigebe.

Ene yder xadaa nyxer Alekseejev, eg-el zolto ба bajaxalanta ydereen baigaa. Vkaaziji xaraad baixadaa, хелехе үгегш оодоогүй һен. Jyntee tentei ииме jixe nagraad... геесеб.

Zanaaitiin dyrehenei hyilde mitting болзо, тереде MTS-iin хыделмерилгедс, kolxooznuud, хыдөөгел интеллигентнер, хурагсаг suglaraba. Mitting деере үгегелгедс xadaa nyxer Alekseejevijii xaluunaar амарсалгаа.

Nyxer Innokeenti Vasiljevici болбол 1910 ондо, Алаирт аймагай Tanguutska bylsoveedte, үгегиле тариашан Vasilii Alekseejevile byle со тьрехен байна. Terenei бага наһан тон кунде хысэрөө үнгерһеа jym. Vgeitei Vasilii Alekseejev xadaa xybyydyde теезе хысэ хыредеггүй һен. Тимеһе, бага Кеешка хадаа Madaasovska, Stepanov ба busad бажуудай хонл жамадийи адуула, хыбүүдеинь ниаанька болзо жабадга багаа. Баахан Кеешка болбол ylesexе, үбедехе, даарага, zoboxohoo гадна, бага тезегер хобдог бажуудта, теденеи деерелхүү бардам хыбүүдте сохуула, доромзулуула, гееген сасаан үдерегиле, гегелги байл харанхитиш үлгэ улаа, бархирза жабадга һен. Бага наһалт байхана, үзат бйшегте һурха үлемзе дуртай багта. Тигеед, Tanguutska exin хургуулиин 1-дехи класста ороһон байна. Хедил шинеен берхеегел үзебеш, хур-

гулидаа тон найнаар huraza, 1924 ондо дыргезе гарба. Kolxoozuudai емхидхегдехе үjede, Кеешка хадаа өөрингөө тырелхидет хамта, Kallininal nemremzete kolxoozdo тыруусеер оробо. Terenei esege—Vasilii Alekseejev xadaa mynөө 63 nahatal. Хедил үтелиһен болбо, үбеген Vasilii болбол kolxoozol togotohonoo exileed мynөө xыртер удаарниг, staxaanovec baigad. Eztiin 59 nahatal. Innokeenti Vasiljevici xadaa хожор аханартай ба хожор дынетел. Өөөсө есегил дунда хыбүүн. Tedenerenь bultadaa Kallininal nemremzete kolxoozol cteengyyd. Nyxer Alekseejev pedagogičeska азалань 1932 онһоо exilze, 1932-33 онуудай huralsalai zilde Tanguutska exin хургуулиин ерилгегеер томилгодоно. Terenei hyilde, šile улануудаар шимегдехен Tynxeney aimagtas, baglaa модонуудаар баялгй Zagarain raiondos, гол нуурнуудаар елбег Selengин aimagtas багсаар хыделмерилхен байна.

Tiin, 1937 онһоо exileed, nyxer Alekseejev xadaa Ulaan-Уде городой Prigorodno raionol, Ivolgitiin xysed бйше дунда хургуулида хургагсаар азалана.

1938-39 онуудай huralsalai zilde, Innokeenti Vasiljeviciin заадаг 4-дехи класс хадаа хургуули соогоо тыруу зегде тоологдоһон байна. Huralsalai zilde дырхедэ, дырбедехи классай ните үсөвөгелестинь—100%, хургуулида хандалгань—100% болһон багаа. Olonxi хургагшадань—отличнигууд ба удаарнигууд. Ende хургагшадны дисциплинированность онсо илгаргаа харгадан багаа.

yingiin sesegyidiiji bartuulna. Ijylyitiin 15-нал, 15 чаас... Hurgagsad—oordentod, tedenei дунда Innokeenti Vasiljevici xadaa арадуудай агуулхе вооздо, progressivne тыруу хынтырелтение геент, Soveed оронийи илалтаһаа илалтада хытеггесе nyxer Staалинал бадга, огторгодоо тулама улаан одоноггоо гегелер орон бхыенеи азалсады дугауулагула Kreemlsde уриаалаар ороһон байна.

Kreemliin заал соо suglarakan oordentod—хургагсад хадаа Vyxesojuuzna starosta—M. I. Kallininal хаанһаа орозо jirexlijinь хытегзе баба. Tiin udalgyl, Mixail Ivaanovič enieebxileed, xeden nyxedtei орозо jirebe. Заал соо бажсэд хыл деерее бодно. Halbaran ургаз багаа хахан сеसेгүүдий Mixail Ivaanovičда bartuul-na. Bagša, esege Staallinda зориулгадан баяртай амарсалганууд болно.

Mixail Ivaanovič nagraaduudiiji bartuulza exilbe. Spisogoi johoор, оорденууд ба медалинуудийи ygene.

„Azalai otličitiin тьлөө“ медали абаад байхана, nyxer Kallininal гарили бариза, Spasilbol—geze хелехе ондоо үгйлй Innokeenti Alekseejev oibogyi. Martagdašagyi bajar teeše urildan jireze баба.

Ijylyitiin 13. Manai оордентод—хургагсадтай jabahan poojzdonь Moskva-да хыреде, Seeverne vokzaalat perroondo togtobo. Oordentod—хургагсадийи угтаза байһан хынууд теденийи xaluunaar амарсална. Eldeb

Daba Dambaajev.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.